

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
27.10.2016

Sak:

Størrelse og sammensetning av valgt rektorat ved UiT Norges arktiske universitet

Innstilling til vedtak:

Universitetsstyret vedtar å videreføre gjeldende ordning med valgte prorektorer ved UiT Norges arktiske universitet.

- a. To prorektorer skal velges i team sammen med rektor
- b. Én av prorektorene er rektors stedfortreder
- c. Prorektorene er ikke medlemmer av universitetsstyret, men har møte- og talerett
- d. Rektoratet fastsetter intern funksjonsfordeling, slik at bredden i UiTs faglige virksomhet blir ivaretatt

Bakgrunn

Universitetsstyret bes i denne saken om å ta stilling til størrelse og sammensetning av valgt rektorat ved UiT Norges arktiske universitet. Styret vedtok i sak 44/16 å videreføre gjeldende ordning med valgt rektor ved UiT. I vedtakets punkt 2 heter det at universitetsstyret skal i møte 27.10.2016 ta stilling til størrelse og sammensetning av universitetsledelsen med virkning fra 1.8.2017.

Saken omhandler ikke universitetets ordning med ansatte viserektorer. Vurderinger og forslag som gjelder viserektorer vil bli lagt fram for universitetsstyret i forbindelse med behandling av saker om organisering i løpet av våren 2017.

Nåværende sammensetning av valgt rektorat ved UiT ble fastsatt av universitetsstyret i sak 32/12 den 25.10.2012 (ePhorte hist 2012/1956). Vedtakets punkt 1 fastsatte følgende ordning på institusjonsnivå:

- a) *Delt ledelse med valgt rektor og åremålstilsatt universitetsdirektør*
- b) *To prorektorer som velges i team sammen med rektor*
- c) *Én av prorektorene er rektors stedfortreder*
- d) *Prorektorene er ikke medlemmer av styret, men har møte og talerett*
- e) *Universitetsstyrets sammensetning skal være i samsvar med normalmodellen i universitets- og høyskolelovens § 9-3 (1).*

I saksframlegget framgikk det at alle interne høringsinstanser støttet ordningen med rektorat som er valgt som et team. Høringsinstansene pekte på at rektorteam på tre personer, som ble innført ved rektorvalget i 2009, hadde fungert godt. Flere fakulteter pekte på at ordningen hadde bidratt til å styrke UiTs utadrettede virksomhet, faglig dialog mellom nivåene, legitimiteten i interne prosesser, og et godt faglig lederskap på institusjonsnivået. Saksframlegget inneholdt også uttalelser og vurderinger som gjaldt prorektorens rolle i forhold til universitetsstyret, og hvilke funksjoner prorektorene skulle ha. I samsvar med universitetsdirektørens vurdering i saken ble det ikke fastsatt en spesifikk funksjonsfordeling mellom de to prorektorene, med unntak av et én av prorektorene ble gitt funksjon som rektors stedfortreder. Det ble lagt vekt på at rektorteamet selv skulle fastsette hvilke fokusområder den enkelte skulle ivareta, men slik at rektorteamet til sammen skulle ivareta UiTs faglige virksomhet i sin fulle bredde. Her ble det pekt på områdene FoU, utdanning, formidling, samfunnskontakt, innovasjon og internasjonalisering. UiT har etter siste rektorvalg fastsatt instruks for rektor og de to prorektorene (vedlegg 1, fastsatt i sak 50/13 i styremøte 19.9.2013, ePhorte hist 2013/4377).

Den ordningen for størrelse og sammensetning av rektorteam som ble fastsatt i 2012 er gjeldende inntil universitetsstyret eventuelt fatter nytt vedtak. Det er i perioden ikke gitt nye sentrale føringer på dette området. Universitets- og høyskolelovens § 10-2 angir ansvar og oppgaver for valgt rektor. I lovens § 10-2 heter det at «Rektor, og i dennes sted prorektor, har rett til å delta i møter i alle institusjonens styrer og utvalg.» Loven gir ikke føringer på om en institusjon skal ha funksjoner som prorektorer eller viserektorer, og definerer ikke innholdet i slike funksjoner. Dette vil være opp til institusjonens styre å bestemme.

Ordninger ved andre universiteter

Alle norske universiteter har valgt å supplere funksjonen som valgt eller ansatt rektor med enten prorektorer eller viserektorer, eller begge deler:

	Gjeldende ordning	Kommentar
UiO	Rektor og en prorektor, valgt som team	I saksframlegget til styret: Rektor kan opprette viserektorfunksjoner for eksempel innen funksjonsområdene forskning og utdanning
UiB	Rektor og en prorektor, valgt som team	Det er utpekt tre viserektorer for områdene utdanning, internasjonalisering og tverrfaglig virksomhet
NTNU	Tilsatt rektor og tre prorektorer	Prorektorer har ansvar for områdene forskning, utdanning og nyskaping. Funksjoner innen formidling er lagt til prorektor forskning. Prorektorene har direkte ledelsesansvar for administrative funksjoner
NMBU	Tilsatt rektor og to prorektorer	Prorektorer er gitt funksjoner innen utdanning og forskning
UiS	Rektor og en prorektor, valgt som team	Vedtak om innføring av ordning med tilsatt rektor fra 1.8.2019
UiA	Valgt rektor og to tilsatte viserektorer	Gikk bort fra ordningen med prorektorer i 2006, ut fra at prorektors rolle ble oppfattet som uklar. Viserektorene har oppgaver innen studier/utdanning/læringskvalitet, og forskning/formidling/nyskaping
Nord Universitet	Tilsatt rektor og to prorektorer	Prorektorer er gitt funksjoner innen utdanning og forskning, og har direkte ledelsesansvar for administrative funksjoner. NU har også en viserektor med et regionalt ansvar (Helgeland)

Høringsuttalelser ved UiT

Universitetsdirektøren har i brev av 13.7.2016 bedt om innspill fra enhetene, Studentparlamentet og tjenestemannsorganisasjonene til hvilken styrings- og ledelsesordning UiT Norges arktiske universitet skal ha på institusjonsnivå med virkning fra 1.8.2017¹. Et av spørsmålene i høringen var: «Dersom UiT Norges arktiske universitet skal videreføre dagens ordning med valgt rektor: hva kan være en hensiktsmessig størrelse og sammensetning av rektorteam?» Uttalelser fra høringsinstansene er lagt ved denne saken (vedlegg 2).

De 12 høringsinstansene som har kommentert på dette spørsmålet har ulike syn på hvilken ordning som bør gjelde ved UiT i neste valgperiode. Fem av instansene (IVT-fak, Jurfak, Studentparlamentet, Forskerforbundet og NTL) mener at dagens ordning med rektor og to prorektorer som velges i team bør videreføres. Én av høringsinstansene (IRS-fak) mener at det bør velges team bestående av rektor og én prorektor.

Fem høringsinstanser (Helsefak, HSL-fak, BFE-fak, Kunstfak og TMU) mener at det vil være mest hensiktsmessig at kun rektor stiller til valg. En hovedbegrunnelse som trekkes fram, er erfaringen med at det har vært vanskelig å få flere team med tre medlemmer til å stille til valg. Dette har også vært påpekt av nominasjonskomiteens leder i etterkant av forrige rektorvalg. HSL-fak, BFE-fak og Kunstfak peker også på at valg på rektor alene gir større muligheter for at også mindre enheter og fagmiljøer kan bli representert i rektoratet. Rekruttering av prorektorer og eventuelt viserektorer bør altså skje etter at rektor er valgt. Helsefak og HSL-fak mener at det alternativt kan velges et team på to medlemmer, altså rektor og én prorektor/stedfortreder. NT-fak har ikke eksplisitt omtalt om prorektorer bør velges, men peker på at lederteamet ikke bør være for stort, og at valg av modell kan henge sammen med fakultetsstrukturen.

Gjennomføring av rektorvalg

Universitetsstyret har i sak 9-12 den 15.2.2012 (ePhorte hist 2010/5715) fastsatt valgeregler for institusjonsnivå og fakultetsnivå ved UiT. Det er i forbindelse med fusjoner gjort noen tilpasninger i reglene. I gjeldende valgeregler for institusjonsnivå (vedlegg 3) er det fastsatt at en nominasjonskomité på fire medlemmer skal sørge for at det foreligger minst to alternative forslag til rektor/prorektorer (§ 6). Komiteen skal ta imot forslag, og skal selv kontakte mulige kandidater. Valgbarhet for vervene er regulert i § 7, hvor det heter at rektor kan rekrutteres internt eller eksternt og må ha kompetanse på professor-/dosentnivå, mens prorektorer må være tilsatt i undervisnings- og forskerstilling ved UiT. Institusjonen har et valgstyre med ansvar for å administrere og forberede valgene (§ 3), herunder å fastsette tidspunkt for avvikling av de enkelte valg.

Basert på erfaringer med gjennomføring av rektorvalget i 2013, ønsker universitetsdirektøren noen justeringer i avviklingen av rektorvalget i 2017. Det vil bli foreslått for valgstyret å utvide nominasjonsfristen med 2-3 uker, slik at nominasjonskomiteen får mer tid til sitt arbeid. Dette kan innebære følgende omtrentlige tidsplan for gjennomføring av rektorvalget:

- 7.12.2016: Kunngjøring av valg

¹ Høringen er også omtalt i styresak 44/16, og er tilgjengelig på nettsiden www.uit.no/ledelsesmodell

- 31.1.2017: Nominasjonsfrist for rektorteam
- 2.2.2017: Publisering av manntall
- 10.2.2017: Offentliggjøring av rektorteam
- 15.2.2017: Frist for klage på manntall
- 1.-7.3.2017: Valgperiode

Universitetsdirektøren vil også legge fram forslag til noen justeringer i valgreglene til universitetsstyrets møte 24.11.2016. Det vil bli foreslått å utvide nominasjonskomiteen fra fire til sju medlemmer, for å reflektere den større bredden i UiTs organisasjon etter fusjoner. Komiteen må også gis best mulig støtte til sitt arbeid. Valgreglenes omtale av størrelse og sammensetning av valgt rektorteam må være i samsvar med vedtak i denne saken. Under § 13 kan det legges til at institusjonen skal stille økonomiske midler til disposisjon for at kandidatene skal kunne gjennomføre reiser og drive valgkamp ved UiTs campuser. Universitetsdirektøren legger ellers til grunn at universitetsstyrets størrelse og sammensetning fra 1.8.2017 skal være i samsvar med hovedregelen i universitets- og høyskoleloven § 9-3.

Universitetsdirektørens vurderinger

Interne høringsinstanser ved UiT Norges arktiske universitet har ulike syn på størrelse og sammensetning av valgt rektorat. De vurderingene som ble lagt fram i 2009 var gjennomgående positive til at det bør velges mellom team med tre medlemmer, det vil si rektor og to prorektorer. Flere fakulteter mener nå at rektor enten bør velges alene, eller at det bør være én prorektor. Slik universitetsdirektøren forstår høringsuttalelsene, kan denne endringen forklares med erfaringer fra 2013 da det viste seg å være utfordrende å få flere team etablert, og vurderinger om at rektoratet samlet sett er blitt forholdsvis stort etter fusjoner. Det blir pekt på at prorektorer og/eller viserektorer alternativt kan rekrutteres gjennom tilsetting eller utpeking, etter at valg på rektor er gjennomført.

Universitetsdirektøren ser at disse hensynene er reelle, men mener at disse erfaringene må veies opp mot fordelene for institusjonen med å ha god kapasitet og legitimitet i universitetsledelsen. Det må også vurderes i forhold til mulige forbedringer av nominasjonsprosessen, jf. omtalen ovenfor.

Vurdert i forhold til situasjonen før 2009, ser universitetsdirektøren klare fordeler ved å ha et rektorteam med god kapasitet. Bredden i UiTs virksomhet, samfunnskontakt og engasjement i landsdelen er blitt vesentlig større i løpet av de siste årene. Samtidig er UiTs primære samfunnsoppdrag innenfor utdanning, FoU og formidling blitt skjerpet både gjennom nasjonale grep og gjennom UiTs egne strategiske ambisjoner. Dette kommer til uttrykk som forventninger fra overordnet myndighet og omgivelser om strategisk ledelse på institusjonsnivå, og ved at institusjonen arbeider systematisk for å utvikle virksomheten. Institusjonen har blant annet mål om å oppnå forbedringer i studietilbud og -kvalitet, utvikle ledende forskningsmiljøer og gjennomføre strategiske satsinger. Eksempler på viktig utviklingsarbeid som blir ivaretatt av prorektorer i inneværende periode er arbeidet til Forskningsstrategisk utvalg og Strategisk utdanningsutvalg, og et mer målrettet samarbeid med andre institusjoner. Universitetsdirektøren vil ut fra dette tilråde at UiT også i neste valg-/åremålsperiode har et rektorat som kan dekke bredden i den faglige virksomheten. Basert på erfaringer fra nåværende og foregående rektorperiode, mener

universitetsdirektøren at tre medlemmer i det sentrale rektorteamet er mest hensiktsmessig for institusjonen. I tillegg kommer eventuelle funksjoner som viserektor for mer avgrensede områder.

Universitetsdirektøren ser det også som viktig at institusjonens rektorat har høy faglig og ledelsesmessig legitimitet og intern oppslutning. Strategisk ledelse på institusjonsnivå krever høy grad av forståelse for UiTs forutsetninger og muligheter, og evner til å se potensialer, ta gode initiativer og få gjennomslag for forbedringer og nytenking i samspill med universitetets ledere, fagmiljøer og omgivelser. Det vil etter universitetsdirektørens vurdering være en fordel at UiTs prorektorer er rekruttert gjennom valg, sammen med rektor. Dette vil gi det beste utgangspunkt for høy legitimitet, og for at rektorteamet kan fastsette sine ambisjoner gjennom et program, en valgkamp og en intern funksjonsfordeling, der alternativene framstår som tydelige. Et valgt rektorteam vil fremme ivaretagelse av demokratihensyn, som har betydning for legitimitet. Dersom universitetsstyret vedtar at prorektorer ikke skal rekrutteres gjennom valg, vil universitetsdirektøren tilrå at det legges opp til tilsettingsprosesser med bred utlysning, som også kan bidra til legitimitet.

På denne bakgrunn vil universitetsdirektøren innstille på at gjeldende ordning med valg av rektor og to prorektorer blir videreført. Det innebærer også at det enkelte team skal fastsette en intern funksjonsfordeling, slik at bredden i UiTs faglige virksomhet blir ivaretatt. Som ved forrige rektorvalg kan det fastsettes instruks for prorektorene etter at valget er gjennomført. I nominasjonsprosessen bør det arbeides for å få etablert rektorteam som også reflekterer bredden i UiTs virksomhet og organisasjon.

Det beste alternativet til en slik løsning vil etter universitetsdirektørens vurdering være at det blir valgt et rektorteam med to medlemmer, altså rektor og én prorektor, som er rektors stedfortreder. I forbindelse med valget kan teamene synliggjøre hvordan bredden i UiTs faglige virksomhet kan bli ivaretatt. Øvrige medlemmer av rektoratet vil kunne rekrutteres gjennom tilsettingsprosesser etter valget, slik at endelig funksjonsfordeling i rektorteamet kan fastsettes etter at valg og eventuelt tilsettingsprosesser er gjennomført.

Lasse Lønnum
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg: 1. Gjeldende instruks for prorektorer ved UiT
2. Høringsuttalelser om størrelse og sammensetning av rektorteam
3. Valgregler for institusjonsnivå ved UiT